

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)

Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

***СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ***

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VIII Міжнародної науково-практичної конференції**

03 червня 2020 року

Частина II

Вінниця 2020

УДК 339.922
С69

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 03 черв. 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 2. 304с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д-р філос. наук, професор

Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д-р екон. наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д-р екон. наук, професор, **Власенко І.Г.**, д-р мед. наук, професор,

Корж Н.В., д-р екон. наук, професор, **Іваницька Н.Б.**, д-р філол. наук, професор,

Поліщук І.І., д-р екон. наук, доцент, **Прутська О.О.**, д-р екон. наук, професор,

Чорна Н.М., д-р іст. наук, професор, **Штифурак В.Є.**, д-р пед. наук, професор,

Бондар А.А., канд. наук з фіз. виховання і спорту, **Мельничук О.П.**, канд. екон. наук,

Нечипоренко В.О., канд. філол. наук, доцент, **Радзіховська Л.М.**, канд. пед. наук,

доцент, **Романовська Ю.А.**, канд. екон. наук, доцент, **Сегеда С.А.**, канд. екон. наук,

доцент, **Тернова А.С.**, канд. техн. наук, доцент.

Друкується за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-958-4

ЗМІСТ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО, КОНТРОЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Власова О.Є., канд. екон. наук, доцент Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова ТЕХНОЛОГІЇ АВС-МЕТОДУ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	12
Гладій І.О., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	21
Даценко Г.В., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПОРІВНЯННЯ ПРОЦЕДУР DUE DILIGENCE ТА АУДИТУ.....	32
Денисюк О.М., д-р екон. наук, професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	38
Дзюба О.М., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПОНЯТТЯ ТА СУТЬ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
Китайчук Т.Г., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ.....	56
Копчикова І.В., канд. екон. наук Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	62
Коцеруба Н.В., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АУДИТ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	69
Крупельницька І.Г., канд. екон. наук, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	77

2. Гладій І.О. Управлінська звітність підприємства: принципи формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 604-609.

3. Нестеренко О.О. Аналіз асортиментної політики підприємства роздрібною торгівлі. *Вісник ЖДТУ*. Серія : Економічні науки. 2010. №3(53). С.172–178.

4. Сайко О.В. Облік і контроль виробничих запасів (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості України) : автореф. дис. .к.е.н. : 08.06.04. К., 2004. 30 с.

УДК 339.17

Копчикова І.В., канд. екон. наук

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7752-1603>

Researcher ID: N-1740-2016

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

У статті піднімається актуальність категорії операційної діяльності торговельних мереж. Розглянуто та систематизовано різні погляди науковців щодо сутності поняття та «операційна діяльність». Уточнено зміст і виділено найважливіші сутнісні характеристики операційної діяльності рітейлу. Представлена логічно структурована схема процесів операційної діяльності торговельних мереж. Внесено пропозиції щодо основних шляхів вдосконалення операційної діяльності торговельних мереж.

Ключові слова: *торговельна мережа, операційна діяльність, процеси операційної діяльності, логістика.*

Постановка проблеми. Загальні тенденції укрупнення бізнесу за рахунок консолідації роздрібних компаній та зростання масштабів діяльності торговельних мереж приводять до підвищення значення рітейлу як основного замовника в каналах розподілу. Мережева торгівля здійснює тиск на промислові підприємства і обирає лише той асортимент товарів, який бажає

продавати. В останнє десятиріччя значно збільшилася кількість переробних підприємств, які в різних організаційних формах підпорядковуються безпосередньо торговельним мережам. Випускають такі підприємства продукцію не під власними брендами, а під торговими знаками визначеної мережі. Оскільки власні бренди компаній роздрібною торгівлі завойовують все більш сильні позиції на ринку, ці компанії отримали можливість впливати на процес розробки нових продуктів. Тобто підприємства торгівлі перетворилися на силу, що формує споживчий попит і впливає на купівельну поведінку споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі питання, пов'язані з дослідженням операційної діяльності торговельних підприємств знайшли відображення в чисельних працях Ансоффа А., Бакунова О. О., Белінського П.І., Бланка А.І., Памбухчянц О. В., Чандлера А. та інших.

Мета статті полягає у з'ясуванні сутності та уточненні поняття «операційна діяльність торговельної мережі», а також пошуку шляхів розвитку операційної діяльності торговельних мереж.

Виклад основного матеріалу. За останні декілька років ринок роздрібною торгівлі став більш концентрованим, збільшилася частка великих роздрібних торговельних мереж. Однак процес зміни структури ринку в Україні знаходиться на початковому етапі. Ринкова частка великих вітчизняних мереж незначна порівняно з обсягом роздрібного ринку провідних мереж у розвинених країнах.

Розвиток економіки та системи суспільних відносин потребує створення умов для подальших теоретичних досліджень щодо такого поняття, як «операційна діяльність торговельних мереж», дослідження стану та пошук нових шляхів розвитку операційної діяльності в умовах жорсткої конкуренції. Варто відзначити, що така потреба обумовлена відсутністю наукових розробок та досліджень у цьому напрямку, а отже, існує необхідність у подальшому її проведенні.

Важливою складовою аналізу стану та перспектив вдосконалення операційної діяльності є дослідження її сутності та складу з позиції соціально

орієнтованої ринкової економіки в умовах конкуренції. Визначення поняття «операційна діяльність», вивчення (проектування) його в умовах розвитку нових форматів торгівлі, зокрема торговельних мереж, має ключове значення.

Чинне законодавство містить кілька визначень поняття «операційна діяльність». Згідно з МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» операційна діяльність – це основна діяльність суб'єкта господарювання, яка приносить дохід, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю [5]. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» надає таке визначення поняття «операційна діяльність» – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [5].

Ці тлумачення – найбільш загальні і не конкретизують операційні функції. У найбільш фундаментальних працях з дослідження поняття «операційна діяльність», опублікованих провідними вітчизняними науковцями, сутність та зміст операційної діяльності має різне тлумачення.

Дослідивши визначення А. Ансоффа та А. Чандлера [1,7], дійдемо висновку, що операційна діяльність розглядається як складова частина загальної стратегії розвитку підприємства. При цьому автори не вказують на її важливе значення, оскільки досягнення мети в довгостроковому періоді є першочерговим відносно результатів, які показуються у близькій перспективі. На думку М. Мескона [4], в складі операційної діяльності доцільно виділяти, крім операційної функції, ще й функції маркетингу, фінансів, трудових ресурсів та інженерну. Наведені трактування не вносять однозначного розуміння щодо того, які саме види діяльності (факти господарської діяльності підприємства) можна відносити до операційної діяльності. Тому, на нашу думку, визначення «операційна діяльність» потребує подальшого уточнення та більш коректного формулювання.

Аналіз публікацій та досліджень свідчить, що сутність та зміст поняття «операційна діяльність» знайшли відображення у численних працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Але відсутність наукових розробок та

досліджень за новими форматами торгівлі обумовлює подальші дослідження з метою запобігання виникнення суперечностей в ході узагальнення інформації про результати діяльності суб'єкта господарювання.

Трактування поняття «операційна діяльність» Г. Капіносом та І. Бабій [2] «...процес перетворення входів у виходи» є найбільш точним і, на нашу думку, заслуговує уваги в контексті дослідження операційної діяльності сучасних торговельних мереж.

До складу входів і виходів операційної діяльності торговельного підприємства належать елементи, представлені в порівняльній таблиці 1.

Порівняльна характеристика операційної діяльності роздрібних торговельних підприємств і сучасної торговельної мережі надає можливість виокремити відмінні риси між входами і виходами залежно від торговельного формату мережі.

Операційна діяльність торговельної мережі складається з ряду послідовно здійснюваних товарних операцій, склад яких залежить від торговельного формату магазину [3]. В контексті дослідження виділимо в складі операційної діяльності торговельної мережі такі господарські процеси, які за своїм змістом є окремими процесами, але взаємопов'язаними між собою та являють цілісну операційну функцію підприємства.

Оскільки більшість сучасних супер- і гіпермаркетів, крім основних процесів господарської діяльності, що притаманні торговельним мережам (постачання, зберігання і реалізація), здійснюють виробництво напівфабрикатів та готової продукції, тобто поєднують торговельну діяльність та діяльність ресторанного бізнесу, вважаємо за необхідне доповнити операційну діяльність торговельних мереж процесами, що притаманні підприємствам ресторанного господарства.

Таблиця 1 – Порівняльна таблиця інформації щодо операційної діяльності торговельного підприємства та торговельної мережі

Входи операційної діяльності		Виходи операційної діяльності	
Роздрібні торговельні підприємства	Торговельні мережі	Роздрібні торговельні підприємства	Торговельні мережі
1. Об'єкти операційної діяльності, на які спрямовані зусилля системи в процесі трансформації		1. Основні	
а) товари; б) клієнти; в) власність клієнтів	а) товари; б) товарні запаси, сировина і матеріали; в) готова продукція; в) клієнти; г) власність клієнтів	а) клієнт, стан якого було піддано змінам (задоволення потреби); б) власність клієнта, що була піддана змінам	а) готова продукція, напівфабрикати; б) клієнт, стан якого було піддано змінам (задоволення потреби); в) власність клієнта, що була піддана змінам
2. Засоби операційної діяльності		2. Другорядні	
торговельне обладнання	а) торговельне обладнання; б) обладнання для приготування та зберігання готової продукції та напівфабрикатів	а) матеріальні; б) енергетичні; в) інформаційні	а) матеріальні; б) енергетичні; в) інформаційні
3. Персонал			
торговельний (продавець, касир, консультант)	а) торговельний (консультант, касир) б) технологи з приготування їжі, кухарі		

Враховуючи підходи та особливості діяльності сучасних торговельних мереж, нами виділені основні етапи операційної діяльності, що характерні для сучасних торговельних мереж (рис. 1).

Розвиток торговельних мереж – явище позитивне для споживачів і серйозне випробування для виробників, так як у міру захвату частки ринку торговельні мережі набувають все більшого впливу на постачальників. Виробники в процесі співпраці з торговельними мережами змушені постачати продукцію за зниженими цінами, впроваджувати різні дисконтні програми фінансувати рекламні акції, брати участь в аукціонах на право укладання договорів постачання і розміщення продукції у торговельній мережі.

Рисунок 1 – Основні етапи здійснення операційної діяльності торговельної мережі

Здебільшого це виправдано, так як великі обсяги реалізації, що забезпечує торговельна мережа, перебивають недоотриманий прибуток від зниженої відпускної ціни.

Отже, операційна діяльність торговельної мережі – це складова основної діяльності, яка здійснюється в межах реалізації загальної стратегії розвитку мережі, система взаємозалежних процедур практичного характеру, пов'язаних з використанням ресурсів, що має цінність для зовнішніх споживачів, яка забезпечує отримання основної частини доходів.

На сучасному етапі розвитку український ритейл відстає від європейських країн за товарооборотом на душу населення та за торговельними площами. Але враховуючи високий потенціал мережевих підприємств України, можна стверджувати про подальший позитивний розвиток торговельної галузі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, подальші дослідження стану та розвитку торговельної галузі є важливим науковим завданням, оскільки отримана інформація в майбутньому може бути використана при формуванні стратегії діяльності торговельної мережі. Операційна діяльність у такому процесі господарської діяльності займає стрижневу позицію, оскільки є базисом для стимулювання розвитку підприємницької активності в динамічних умовах розвитку соціально орієнтованої економіки.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И. Стратегическое управление : монография. М. : Мир, 1990. 484 с.
2. Капінос Г. І., Бабій І.В. Операційний менеджмент. Київ : Центр учбов. л-ри, 2013. 352 с.
3. Кудирко О.М., Управління товарними операціями підприємств оптової торгівлі. Україна. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38. Част. 2. С. 127-130.
4. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М. : Дело, 1992. 702 с.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ МФУ від 07.02.2013 № 73. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
7. Чандлер А. Стратегия и структура. М. : Мир, 1975. 520 с.